

Den næste sag på dagsordenen var:

6) *Forespørgsel nr. F 16:*

Forespørgsel til energiministeren:

»Hvor mange milliarder kan der spares ved at stoppe den offentlige støtte til DONG og beslægtede naturgasselskaber, herunder den indirekte støtte, der ligger i den førte energiafgiftspolitik?«

Af Behnke (FP) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 26/1 89. Fremme af forespørgslen vedtaget 1/2 89).

Formanden:

Vi giver et øjeblik til, at man kan forlade salen, hvis man ønsker det, og de, der bliver tilbage, vil i ro påhøre taleren.

Begrundelse

Behnke (FP):

Når Fremskridtspartiet har rejst denne forespørgselsdebat, skyldes det en tiltagende mistro til, hvad der egentlig foregår i naturgasselskaberne, og hvad de i alt malker skatteyderne for.

Tilbage i 1979, dengang naturgasprojektet blev vedtaget i denne folketingsaal, var det Socialdemokratiet, Venstre, Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti, som stemte for projektet. SF undlod at stemme, og De Konservative stemte sammen med Fremskridtspartiet imod.

Dengang var Danmark midt i den såkaldte energikrise nr. 2, og man troede, at oliepriser på 36 dollar pr. tønde ville blive fremtidens prisniveau. Man troede, at Jorden ville holde op med at dreje, man troede, at udviklingen ville gå i stå, man troede, at oliepriserne dermed var fastsat for tid og evighed.

Men nu er det således, at oliepriserne er afhængige af en lov, som hverken det danske Folketing eller andre parlamenter har vedtaget, nemlig loven om udbud og efterspørgsel. Det er selvfølgelig altid let at være bagklog, men havde Folketinget ladet være med at handle som – med hr. Lykketofts ord – »hysteriske kællinger«, ja, så havde Danmark i dag været en nation, hvis gældsbyrde havde været betydelig mindre.

Vi kunne have gjort, som Akademiet for Fremtidsforskning foreslog i Aarhus Stiftstidende den 4. maj 1979:

»Fremtidsforskerne finder naturgasprojektet alt for mangelfuldt belyst. Akademiet for Fremtidsforskning peger specielt på, at investeringerne i naturgasnettet vil binde store økonomiske ressourcer, som i høj grad kan vanskeliggøre løsningen af langsigtede energiproblemer, når de ifølge akademiet dukker op om ca. 30 år. Akademiet mener, at en langsigtet energipolitik bør omfatte salg af naturgas til Vesttyskland.«

Nu er der foreløbig gået 10 år, og vi mener derfor, det er relevant, at Folketinget gives adgang til grundigt at evaluere de 10 år gennem denne forespørgselsdebat, og for at kunne gøre det på tilstrækkelig kvalificeret grundlag vil vi gerne have oplyst fra ministeren, hvor mange milliarder kroner der kan spares, hvis al offentlig støtte til DONG og beslægtede offentligt ejede naturgasselskaber stoppes, herunder også de betragtelige tilskud, der indirekte bliver ydet gennem den førte energipolitik.

Besvarelse

Energiministeren (Bilgrav-Nielsen):

På givne foranledning, og som spørgsmålet er formuleret her sidst af ordføreren for forespørgerne, skal jeg oplyse, at staten hverken yder direkte tilskud til DNG eller til de regionale naturgasselskaber. Men som bekendt er naturgas i lighed med f.eks. vedvarende energikilder fritaget for energiafgifter, fordi man, dengang man besluttede det, mente og stadig i dag mener, at det er fornuftigt ud fra såvel samfundsøkonomiske som miljømæssige hensyn at fremme brugen af vedvarende energikilder og at fremme brugen af naturgas.

Det er gentagne gange blevet oplyst her i salen og i Det Enerkipolitiske Udvalg i Folketinget, at en eventuel pålæggelse af afgifter ville ødelægge naturgasprojektet. Med de oliepriser, vi i dag forventer frem til årtusindskiftet, vil afgiftsfritagelsen have en samlet værdi for naturgasselskaberne under ét på ca. 20 mia. kr. frem til 2005. Dette tal afhænger naturligvis af, hvordan olieprisen vil være, og vi er jo bekendt med og har oplevet store udsving her. Men jeg kan sige, at i 1988 var den samlede værdi af afgiftsfritagelsen på naturgassen ca. 1,6 mia. kr.

Det er en kendsgerning, at økonomien i naturgasprojektet ikke har udviklet sig, som man forudså i 1979, da den daværende handelsminister, Arne Christiansen, fremsatte og fik vedtaget sit forslag om indførelse af naturgassen i

[Energiministeren]

Danmark. En af grundene hertil har været udviklingen i oliepriserne. Gasprojektets økonomi er også domineret af, at der har været meget store etableringsomkostninger i fordelingsystemet, og det er omkostninger, som det ville være vanskeligt for ikke at sige umuligt at få forrentet og afskrevet, hvis man nu skred til at lægge afgifter på naturgassen. Det gælder derfor fortsat, at afgiftsfritagelsen for naturgas er en vigtig forudsætning for økonomien i projektet.

I Energiministeriets særlige redegørelse fra juni 1988 om naturgasprojektet blev der givet udtryk for bekymring over omkostnings- og salgsudviklingen i de regionale naturgasselskaber. Kort før jul modtog vi så budgetterne for 1989, og heraf fremgår det, at der stadig er grund til bekymring for udviklingen i selskabernes økonomi.

Derfor besluttede jeg efter at have holdt et møde med de regionale selskabers formænd, at vi gennem et kort, men grundigt udvalgsarbejde skulle undersøge, hvilke muligheder vi måtte have for at forbedre vilkårene for selskaberne. Dette udvalgsarbejde er nu godt i gang. Jeg forventer, at der i løbet af få måneder vil være mulighed for konkret at tage stilling, det vil sige, at formændene for de regionale selskaber og jeg sammen med vore embedsmænd i ministeriet kan begynde at vurdere, hvilke muligheder vi har for at forbedre selskabernes økonomi.

Jeg skal selvfølgelig ikke foregribe resultatet af et sådant udvalgsarbejde og de drøftelser, der følger efter, men jeg vil gerne fastslå, at det fortsat må være sådan, at de regionale selskaber og de kommuner, der som interessenter står bag de regionale selskaber, har det fulde ansvar for selskabernes økonomi, salgsaktiviteter og omkostningsudviklingen i selskaberne i øvrigt.

Som svar på Fremskridtspartiets forespørgsel vil jeg derfor gerne fastslå, at der ikke bliver tale om besparelser for de offentlige kasser, hvis man pålægger naturgas en energiafgift. I givet fald ville det være nødvendigt for interessenterne – dvs. kommunerne og staten – at dække de omkostninger, som allerede er påløbet, og den gæld, der allerede er oparbejdet i selskaberne, og det ville jo ikke føre til nogen samlet lettelse for det offentlige. Tværtimod mener jeg, at det ville ødelægge udviklingen i naturgasselskaberne og mulighederne for at få

afsat yderligere mængder af naturgas, hvilket vi bør være interesserede i alle sammen.

Derfor vil jeg godt slutte af med at slå fast, at de vanskeligheder, vi har med naturgasprojektet, ikke skal overskygge, at naturgas er det mest miljøvenlige fossile brændsel, der findes, og det, at Danmark jo i øjeblikket er på vej til at blive selvforsynende med olie og naturgas, giver en beskæftigelsesmæssig fordel for landet og betyder en styrkelse af statsfinanserne og en styrkelse af vores betalingsbalance. Generelt bør man derfor ikke lægge anvendelse af naturgas for had, men det er klart, at der ligger en stor opgave i at få en bedre udvikling i selskabernes økonomi.

*Forhandling***Behnke (FP):**

Allerede tilbage i 1979, hvor naturgasprojektet for alvor blev søsat, stod det klart, at hvis projektet skulle komme til at hvile i seriøse økonomiske rammer, måtte man regne med at skulle tvinge folk til at benytte naturgassen. Man kunne således i Aarhus Stiftstidende fra den 6. april 1979 læse:

»Nye og eksisterende bebyggelser kan få pålagt tilslutning til et kollektivt gasanlæg.«

Det var selvfølgelig rigtigt gættet dengang i foråret 1979, for i de forløbne 10 år har snakken om tvangstilslutning været oppe at vende mere end én gang. Senest var det formanden for Komgas, Aksel Jørgensen, der den 19. januar 1989 i Jyllands-Posten sagde:

»Jeg nævner muligheden for en tvangstilslutning, fordi vi er nødt til at overveje, hvad der skal ske, hvis udviklingen fortsætter.«

Denne gang kunne Folketingets Energiudvalg få tvangstilslutningstanken aflivet gennem et samråd den 25. januar i år, men dog således, at energiministeren om senest 1 år er parat med en rapport om, hvordan økonomien skal sikres i gasselskaberne, og det har vi jo så yderligere fået bekræftet her for et par minutter siden.

Vi må så håbe, at selve ideen om tvangstilslutning ikke frister ministeren og formændene for gasselskaberne, når man skal prøve at få økonomien til at hænge sammen. For faktum er jo, at i dag har man mange steder i praksis indført en tilslutningspligt. Byrådene har som villige redskaber for naturgasselskaberne besluttet lokalplaner, energiplaner og varmeplaner og

[Behnke]

foretaget tinglysninger på nye byggegrunde og forskellige andre tvangstiltag, der har sikret, at køberne var forpligtede til gastilslutning. Man har også i Folketinget for år tilbage vedtaget, at en række af vore elværker skulle tilsluttes gassen, så man kunne få en bedre økonomi i gasselskaberne.

I betragtning af kommunernes villighed til f.eks. at foretage tinglysninger og andre ting, kunne man jo med rette spørge kommunerne, om de er lige så villige til f.eks. at tvinge en køber af en byggegrund til at handle i en bestemt butik, når man nu altså tvinger folk til at aftage en bestemt energiform. For skal man tro regeringen, er naturgasselskaberne jo altså helt selvstændige selskaber, der handler frit, og vi kunne for lidt siden af ministeren få at vide, at selv om der ganske vist er store både drifts- og anlægsunderskud i selskaberne, er det jo noget, der ligger helt uden for de offentlige kassers regi. Men det gælder altså bare ikke tilslutningsspørgsmålet, altså denne manglende samkøring med det offentlige. Her har de kommunale myndigheder bestemt mulighed for at gribe ind og tvinge købere f.eks. af en byggegrund til at tilslutte sig gassen.

Men hvorfor er debatten om tilslutningspligten egentlig dukket op igen netop på nuværende tidspunkt? Ja, for os at se kan det udelukkende skyldes, at alle håb og ambitioner om, hvor mange der ville tilslutte sig naturgasnettet og i hvilket omfang har vist sig at slå fejl.

Således kunne man i Børsen den 1. juni 1987 skrive om Naturgas Sjælland, at omsætningen i 1986 kun kom op på 143 mio. kr. mod budgettet 249 mio. kr., og at kun 39 pct. af de mulige kunder var tilsluttet på det tidspunkt. Og i energiministerens egen energipolitiske redegørelse for 1989 indrømmes det da også, at udviklingen er gået langsommere end forventet.

Naturgas Fyn måtte i sit budget for 1989 erkende, at kundeudviklingen var gået meget langsomt, og at der derfor måtte forventes at gå længere tid, inden afskrivningerne af de store investeringer er tilendebragt.

I energiministerens statusnotat for 1988 indrømmer man på side 44, at det alene er de lave dollar- og oliekurser, som har reddet naturgasselskabernes økonomi, således at disse har kunnet få et såkaldt mindre underskud eller et fiktivt overskud i 1987.

Går man de mange rapporter efter, viser det sig, at det skyldes svigtende tilslutning, specielt fra erhvervskunder og villaer, at det går så skidt, hvorimod man i fjernvarmeselskaber, elværker, kraftvarmeselskaber osv. lever op til budgetterne. Men det er der ikke noget underligt i, for på alle disse områder er der offentlig indblanding, idet der sidder offentlige repræsentanter i bestyrelserne, som kan være med til sammen med kommunalbestyrelserne og amtsrådene osv. at tvinge disse halv- og heloffentlige selskaber til at aftage naturgassen.

Kommer man derimod ud på det virkelig frie marked, nemlig hos erhvervskunderne og villakunderne, er begejstringen for naturgassen langtfra til stede i det omfang, man havde håbet på i 1979. Man har svært ved at få afsat gassen, og senest har vi jo kunnet se, hvordan HNG i TV 2-reklamer tilbyder folk en fordel på helt op til 26.500 kr., hvis de skifter til gas. Det går også sløjt for naturgasselskaberne; både DONG og underselskaberne og de regionale selskaber har store underskud.

For samfundet er det et spørgsmål, om de 30 mia. kr., det har kostet at bygge naturgasnettet, er givet fornuftigt ud. Hvis man alene tænker på forrentningen af det store beløb, er svaret afgjort nej. Uanset hvem der i den sidste ende betaler regningen, om det går via de offentlige kasser eller ej, er det en samfundsbelastning, at man har placeret så mange penge i et naturgasnet.

Og så er projektet endda ikke engang færdigt endnu. De regionale selskaber mangler at bygge for 3-4 mia. kr., DONG for 2-3 mia. kr., tal, der alle sammen er hentet fra Jyllands-Posten den 4. maj 1988.

Dansk Olie- og Gasproduktion A/S fik i 1988 yderligere tilført 35 mio. kr. fra staten og skal i 1989 have 10 mio. kr. tilført ifølge budgetterne og ifølge den seneste DONG-redegørelse. Det er altså penge, der tages direkte fra de offentlige kasser, modsat hvad ministeren sagde i sit første indlæg. Så det er ikke kun på afgiftsområdet, at det belaster de offentlige kasser.

Ifølge samme redegørelse, altså den seneste DONG-redegørelse, fik Dansk Naturgas A/S et underskud i 1986 på 560 mio. kr. I 1987 var der et bemærkelsesværdigt overskud på 123 mio. kr., og nu for 1988 viser resultatet et underskud på 240 mio. kr. Bare over disse 3 år er nettoresultatet altså på ÷ 677 mio. kr. Og så fik

[Behnke]

selskabet endda et lån i 1987 på 138 mio. kr. fra staten, og der skal tages højde for – som nævnt tidligere – at 1987 var et usædvanligt år på grund af lave dollar- og oliekurser. De 138 mio. kr. fra staten er altså penge, det har kostet de danske skatteydere at putte ind, i dette tilfælde i Dansk Naturgas A/S, og igen er det penge ud over de beløb, ministeren nævnte i sit første indlæg, nemlig beløb, der udelukkende drejer sig om afgifterne.

Der er selvfølgelig dem, der vil påstå, at det samlede akkumulerede underskud ikke er statens problem, og at det ikke er Folketingets problem. Men faktum er, at alle de penge, som formøbles i naturgasselskaberne, kommer et eneste sted fra, og det er fra det samlede danske samfund og fra den danske produktion. Det er jo ikke småpenge. På side 29 i DONG-redegørelsen oplyses det, at i 1987 var det samlede underskud på 7,1 mia. kr. i hele naturgassektoren. Jeg havde håbet, at ministeren havde taget stilling til det i sit indlæg.

Skal vi se lidt på, hvad der direkte ryger ud af statskassen, så indrømmer ministeren, at den førte energipolitik koster 1,6 mia. kr. om året, hvilket frem til år 2005 giver en samlet udgift på 20 mia. kr. eller rettere sagt en samlet manglen- de indtægt.

Til orientering for dem, der fristes til at trække statens indtægter i form af forskellige gasafgifter osv. fra, vil jeg sige, at sagen er den, at hvis vi ikke havde haft gasprojektet, ville staten have fået afgifter af andre energikilder. Alle må således i dag erkende, at projektet ikke er blevet til det, man havde håbet og forventet, og ministeren har jo også bekræftet det i dag.

Det er selvfølgelig altid ubehageligt at måtte lide det politiske nederlag at erkende sine fejl, men som det hedder, kan enhver begå fejl, men det kræver en stor mand at erkende sine fejl.

Vi mener, at vanviddet skal stoppes nu, også selv om det her og nu vil koste staten nogle tab, for vi frygter, at det på lang sigt vil blive endnu dyrere. Vi kan ikke stiltiende se på, at også de næste mange år skal forpestes af spildte penge på naturgasdrømmene, og vi vil derfor gerne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget pålægger regeringen at afvikle det offentlige engagement i DONG og de andre offentlige naturgasselskaber samt stoppe de særfordele, naturgasprojektet opnår gen-

nem den førte politik på afgiftsområdet og tvangskøb for bl.a. elværkerne.

Derefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 22).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Poul Nielson (S):

Jeg kan med det samme sige, at Socialdemokratiet vil stemme imod den dagsorden.

Vi er godt tilfredse med ministerens besvarelse. Vi er også godt tilfredse med, at situationen politisk efter en række år er den, at det i dag kun er Fremskridtspartiet, der står uden for et medansvar for dette projekt.

Der er en række handicap, som man må holde sig for øje, når vi diskuterer gasprojektet, men selvfølgelig er det sådan, at man i disse år hvert eneste år vil kunne rejse den diskussion, Fremskridtspartiet rejser her, fordi der jo er tale om en finansieringskurve, hvor projektet i en række år helt efter planen har underskud. Det, man diskuterer, er, hvordan den kurve så kommer til at se ud på længere sigt, og problemet nu er desværre, at det vil vare et års tid længere, end vi ellers har håbet på, førend projektet – som man siger – går i nul. Det er en langsigtet sag, og det har det været hele tiden. Det betyder også, at der i en række år er spillerum for den slags bidrag til diskussionen, som Fremskridtspartiet og andre kommer med.

De handicap, jeg vil pege på, er for det første, at gassen er blevet skubbet længere ud på landet for at gøre plads til mere kraftvarme i de større byområder. Det giver relativt større investeringer pr. solgt m³.

Det er noget, der har været temmelig bred enighed om var fornuftigt, for at landet kunne få lavet hele den strukturændring på opvarmingsområdet, som vi har prioriteret højt.

Olieprisudviklingen er forløbet anderledes, end alle regnede med. Jeg giver ikke fem flade ører for den form for bagklogskab, Fremskridtspartiet i dag kan mobilisere i diskussionen om olieprisudviklingen. Det er ikke noget, vi kan bruge til noget fornuftigt.

Desuden har udgifterne i regionerne været større, end man havde regnet med, også i lyset

[Poul Nielson]

af det, jeg nævnedede om, at gassen er skubbet længere ud på landet. Det er et forhold, der må følges nøje. Det er vores opfattelse, at man faktisk følger det nøje fra centralt hold og har gjort det gennem årene, og med den ordning, der for et par år siden er lavet om ansvaret i projektet, føler vi, at der politisk set ikke skal foretages noget i øjeblikket. Det er kommunernes ansvar.

Et forhold, der skal nævnes, er, at vi her i Danmark er pålagt det særlige handicap, at den gas, vi køber fra Shell, Texaco og A. P. Møller, er omkring 20 pct. dyrere, end naturgas i øvrigt er det i vores del af verden. Uanset hvordan man vender og drejer tingene, er det naturligvis et særligt handicap for det danske gasprojekt. Det er også baggrunden for, at der i et par år har været konstateret bred enighed om nødvendigheden af, at der sker en justering på dette område, hvis projektet skal udvikles positivt i årene fremover.

Så vil jeg også ligesom ministeren notere, at det altså er lykkedes at etablere nettet og få bygget et marked op til tiden, sådan som det jo var helt afgørende centralt at få gjort i sin tid.

Jeg synes også, vi skal bruge anledningen i dag til at løfte på hatten for den aftale om salg til Københavns Pektinfabrik, som HNG netop har indgået: 180 mio. m³ om året. Det er et salg på et fuldstændig frit og konkurrencepræget marked med industrikunder, og det modsiger meget konkret og meget direkte og meget aktuelt hr. Behnkes beskrivelse af markedsføringen af gassen.

Den diskussion, Fremskridtspartiet, Industrirådet og andre prøver at rejse om lettelser i energifgifterne, er både urealistisk og uansvarlig. Som ministeren også rigtigt har peget på, vil ændringer på dette punkt heller ikke føre til besparelser for de offentlige kasser eller til nogen styrkelse af projektet.

Jeg synes, det er værd at fremhæve, at regeringens mener, at energifgifterne ikke skal indgå i de ændringer på afgiftsområdet, der skal til for at gennemføre det indre marked, og at man derfor ikke som forbruger skal regne med nogen væsentlige ændringer på det område. Det drejer sig om energifgift og de prioriteringer, vi har lagt fast i Danmark, og de bliver ikke ændret.

Jeg synes, det er vigtigt at få slået fast også ved en debat af denne karakter, at det er de langsigtede perspektiver, der er afgørende. Vi

skal prise os lykkelige for, at det har været muligt med de meget store investeringer på gasområdet og de endnu større investeringer på fjernvarmeudbygningen i Danmark at fastholde en stabil politisk situation omkring disse meget store og langsigtede investeringer. Og kan man ikke takke Fremskridtspartiet for andet, så tror jeg i hvert fald, at debatten i dag vil kunne få et forløb, som demonstrerer, at Fremskridtspartiet én gang til har gjort det muligt for os at få fastslået, at der eksisterer denne enighed om de grundlæggende langsigtede prioriteringer.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Der er tre ting i hr. Poul Nielsons indlæg, som bringer mig på talerstolen. For det første spørgsmålet om enighed, og hvorvidt Fremskridtspartiet står isoleret og ene i Folketinget. Som jeg henviste til i mit indlæg, stemte bl.a. Det Konservative Folkeparti imod, da naturgasprojektet i sin tid blev søsat.

Dernæst spørgsmålet om bagklogskab. Hr. Poul Nielson vil ved opslag i Folketingets forhandlinger helt tilbage fra vedtagelsen af naturgasnettet i 1979 og frem til i dag kunne se, at Fremskridtspartiets ordfører, hver gang der har været debat om naturgasprojektet, har fremlagt de argumenter, som jeg også har brugt i dag. Der er ikke tale om bagklogskab, men om, at argumenterne har været fremført i 10 år.

Endelig spørgsmålet om erhvervskunderne, og hvorvidt det bare var en strøtanke fra min side, at det gik tungt med at få erhvervskunder. Jeg skal gøre hr. Poul Nielson opmærksom på, at jeg refererede til budgettet for 1989, der er fremlagt af Naturgas Fyn, og det var dets bemærkninger, jeg brugte som udgangspunkt samtidig med den artikel fra Børsen i 1987, der beskrev de problemer, som Naturgasselskabet Sjælland havde haft. Så det er bestemt ikke noget, Fremskridtspartiet eller jeg har opfundet; det er med reference til, hvad selskaberne selv har oplyst.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Det er ikke den store uenighed med hr. Poul Nielson, der kalder mig herop, men en enkelt bemærkning fra hr. Poul Nielsons side om A. P. Møller.

[Duetoft]

Jeg vil gerne spørge hr. Poul Nielson, om han ikke kan bekræfte, at selv om gassen i dag er dyrere end gennemsnittet i udlandet, så har det i begyndelsen af kontrakten været en stor fordel for projektet, for da var priserne meget lavere end gennemsnitspriserne andre steder. Den sammenhæng synes jeg skal med, når man begynder at drage prisen i en bestående kontrakt frem. Det er da muligt, at den i dag er dyrere, men den har på et tidligere tidspunkt været meget favorabel for naturgasselskaberne.

Derfor vil jeg godt nævne det her – jeg ville have sagt det senere – men jeg kan så sige her, at jeg synes, at enhver snak om at presse prisen i en eksisterende kontrakt for at redde naturgasselskaberne derfor er urimelig. Men jeg vil gerne høre, om ikke hr. Poul Nielson kan bekræfte, at der altså er sket et skift. Det er ikke sådan, det har været hele tiden.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Det kan jeg desværre ikke hjælpe hr. Duetoft med. Den gas har mig bekendt aldrig været billigere end andre kontrakter i vores del af Europa; den var ikke særlig ufordelagtig i begyndelsen, det er den helt klart nu. Alle andre kontrakter har været genforhandlet. 80 pct. af hele kontraktmassen i Vesteuropa har været genforhandlet i de senere år, uanset om der har været genforhandlingsklausuler i dem eller ej.

I den danske sammenhæng vil jeg henvise til, at DONG's repræsentantskab i enstemmighed i efteråret 1987 udtrykte sig om dette spørgsmål. Det er en linje, som har været fuldstændig fast siden, også med meget stor politisk bredde. Der er ikke tale om pres for at ændre den eksisterende kontrakt, der er tale om, at man ved eventuelt køb af ny gas samlet skal have en pris, som bringer Danmark på niveau med landene omkring os. Det er et meget naturligt og købmændsmæssigt rimeligt krav.

Else Theill Sørensen (KF):

Denne forespørgsel til energiministeren er rejst af Fremskridtspartiet, og jeg vil gerne indledningsvis kommentere formuleringen: »Hvor mange milliarder kan der spares ved at stoppe den offentlige støtte til DONG og beslægtede naturgasselskaber, herunder den indirekte støtte, der ligger i den førte energiafgiftspolitik?«

Som formuleringen er, kan man bedst karakterisere spørgsmålet som hypotetisk og perspektivløst, og jeg vil med det samme sige, at i Det Konservative Folkeparti giver dagsordensformuleringen os heller ikke nogen grund til at overveje andet end at stemme imod.

Som ministeren allerede har nævnt, er der ikke tale om direkte støtte, så den kan der altså ikke spares noget ved at fjerne. Til gengæld er der tale om en ganske betragtelig indirekte støtte, og jeg gad egentlig vide, om Fremskridtspartiet selv forestiller sig, at det kan lade sig gøre helt at fjerne den. Det er derfor, jeg tillader mig at kalde spørgsmålet hypotetisk.

Imidlertid er naturgasprojektet så stort og så dyrt et projekt og dets placering i energipolitikken så vigtig, at det ikke er uvæsentligt, hvordan vi udformer fremtidens politik på dette område.

Jeg vil her knytte en kommentar til hr. Poul Nielsons bemærkning om, at det, der er sket, bare er, at tiden for afviklingen af gælden er skubbet nogle år ud i fremtiden. Det er sikkert rigtigt, men dér må man vel tage hensyn til, at hvis vi skubber det forfærdelig meget længere, kan det naturgasnet af sig selv miste værdien ved, at det ganske enkelt skal til at fornyes. Investeringer skal jo i løbet af en årrække afdrages eller afskrives.

Det kan vel næppe være nogen hemmelighed, at Det Konservative Folkeparti fra starten har været meget skeptisk over for hele naturgasprojektet, og ikke mindst har vi været modstandere af, at gassen skulle føres ud til så tyndtbefolkede områder som f.eks. Naturgas Midt/Nord's område. Jeg har, som også andre, prøvet at se tilbage i Folketingets forhandlinger, og jeg har da stor lyst til at citere, hvad den konservative ordfører, Annelise Gotfredsen, sagde ved tredjebehandlingen af anlægsloven for naturgasforsyningen i 1979, og så tilføje: Hvad sagde vi? Men det er næppe nogen god idé; der kunne måske findes andre eksempler, hvor konservative profetier ikke var gået helt så meget i opfyldelse.

Det er heller ikke særlig konstruktivt at beskæftige sig meget med historien og fortiden i denne sammenhæng. Naturgasnettet er der, og så skal det selvfølgelig bruges. Men det betyder ikke, at alt nødvendigvis skal være, som det er nu.

[Else Theill Sørensen]

Som afgiftspolitikken er tilrettelagt i øjeblikket, er den med til at skævvride energimarkedet og sætte markedskræfterne ud af spillet, og uanset at vi alle herinde i Folketinget – går jeg da ud fra – er enige om, at vi skal gøre meget for at begrænse vores samlede energiforbrug, må det vel også være vigtigt, at samfundet som helhed forsynes med energi så billigt som muligt.

Det er tankevækkende, at naturgasselskaberne har store økonomiske problemer, når man tager i betragtning, at det, de skal konkurrere med, er fyringsolie, der til forbrugerne er belagt med en afgift pr. 1.000 l på 1.760 kr. plus moms, altså i alt 2.147 kr. Det er ganske betragtelige tilskud, der på denne måde indirekte gives til naturgasselskaberne, vel at mærke uden at det direkte kan ses på finansloven. Og derfor er det ikke genstand for en årlig kritisk vurdering med henblik på at få det begrænset.

Det må være naturligt at tilrettelægge energipolitikken, herunder energiafgiftspolitikken, på en sådan måde, at den tvinger naturgasselskaberne til at være væsentlig mere sparsomme og omkostningsbevidste, end jeg har indtryk af at de er nu.

Vi skal, når vi tilrettelægger fremtidens energipolitik, tage vidtgående hensyn til miljøet, og vi skal tilstræbe at få størst mulig forsyningsikkerhed, gøre energiforsyningen mindst muligt sårbar over for ændringer i de internationale energipriser. Men vi må også lade en sund konkurrence være med til at opfylde målet: Hvordan forsyner vi bedst og billigst dansk erhvervsliv, danske husholdninger, ja, hele det danske samfund med energi?

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Det er blot et spørgsmål til fru Else Theill Sørensen, der for lidt siden muntrede sig med, at den konservative ordfører ved vedtagelsen af anlægsloven var kommet med en række forudsigelser, som nu har vist sig at gå i opfyldelse. Så kan jeg ikke forstå, hvorfor Det Konservative Folkeparti ikke i regeringssammenhæng – for det er dog trods alt dér, man har den direkte indflydelse – forsøger at arbejde sig væk fra de ubehagelige forudsigelser, som jo altså er gået i opfyldelse, frem for blot at konstatere: Nå ja, men nu har vi naturgasnettet, og så må vi se, hvad der sker.

Hvorfor var der ikke et politisk budskab om, at Det Konservative Folkeparti virkelig vil arbejde for det, man sagde tilbage i 1979 om, at man vil stå ved det nej, man kom med i 1979, så vi da i det mindste kan få afviklet nogle af alle urimelighederne ved naturgasnettet?

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg er ked af, at det politiske budskab ikke var klart nok.

Jeg mener ikke, at man kan sige: Vi var imod dengang, så vil vi også have det skrottet nu. Man kan ikke skrotte milliardinvesteringer af den størrelse, for man må nødvendigvis lave de økonomiske vurderinger ud fra, at nu ligger naturgasnettet der.

Men jeg sagde også i mit indlæg, at der var grund til at se kritisk på hele dette område, og vi vil gerne i Det Konservative Folkeparti i regeringssammenhæng, sammen med vore regeringspartnere: Venstre og Det Radikale Venstre, være med til at påvirke i en retning, som forhåbentlig kan være med til at ændre lidt på vilkårene.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Nu har det ikke på noget tidspunkt været Fremskridtspartiets ønske, at man ligefrem skulle skrotte naturgasnettet. Men jeg må da minde den konservative ordfører om, at man netop i disse år fra konservativ side taler meget om afbureaukratisering og muligheder for privatisering osv. Rjnder den slags begreber slet ikke ordføreren i hu, når der altså er en mulighed for at slippe af med nogle af de ubehageligheder, vi har i dag med naturgasnettet, og som man altså i 1979 havde advaret imod?

Riishøj (SF):

Også jeg kan indledningsvis sige, at vi naturligvis ikke kan acceptere en dagsorden af den karakter, som Fremskridtspartiet har foreslået, selv om baggrunden for forespørgslen jo er dybt alvorlig, fordi selskaberne står i en utrolig vanskelig økonomisk situation.

Det er for SF afgørende, at vi – så godt det nu kan lade sig gøre med den givne baggrund og de givne historiske forudsætninger – får et rationelt opbygget gasforsyningssystem, som i

[Riishøj]

praksis opfylder overordnede samfundsmæssige mål-sætninger.

Der er jo ikke tvivl om, at der er nogle faktorer, som har skadet gasprojektet, og som er kommet til os udefra: helt åbenlyst de faldende oliepriser. Et hvilket som helst selskab, bestemt også et privat, vil komme i økonomiske vanskeligheder, hvis prisen på produktet helt uforudset falder med 50 pct., efter at givne investeringer er gennemført.

Men så er der jo også de fejl af politisk karakter, som er begået, og som vel nok har en baggrund i den ustabile økonomiske og politiske situation, som vi har oplevet, siden gasprojektet blev vedtaget.

Der er også en anden væsentlig faktor, som skal nævnes, nemlig selve DUC-kontrakten, der jo i sin tid bandt staten til et hurtigt stigende gasaftag til priser, som har vist sig at ligge over det europæiske niveau. Og samtidig med at staten bandt sig til et stærkt stigende gasaftag, gennemførte man ikke en central tilslutningspligt i bestemte områder, som kunne sikre, at gassen blev afsat og blev afsat på en fornuftig og rationel måde uden en kunstigt forceret udbygning af gasnettet til tyndbefolkede områder. Der forelå med andre ord, da man indgik kontrakten, ingen langsigtede planer for afsætning af gassen eller sikkerhed for, at man ikke blev tvunget ud i at afsætte gassen på en irrationel måde.

Vi ved jo også, at offentlige selskaber i princippet ikke kan gå konkurs; skatteyderne betaler underskuddet. Forestiller man sig, at DONG og de regionale naturgasselskaber havde været private, er der ingen tvivl om, at DUC havde accepteret en genforhandling; måske havde det endda investeret i selve distributionsnettet for at undgå, at hele selskabet gik konkurs, så det skadede dets egen økonomi.

Nu har man så opereret ud fra, at det har været et offentligt foretagende. Det går ikke konkurs – skatteyderne betaler regningen – og så har man kunnet opnå særlige fordele på den konto. Men der er ikke tvivl om, at havde man haft et privat selskab, eller havde man som i andre europæiske lande haft en statsmagt, der havde været tilstrækkelig modig og tilstrækkelig stærk, så havde man fået en genforhandling af hele projektet, sådan som det har været tilfældet i andre lande.

Det har jo også vist sig, at hele konstruktionen med de regionale selskaber har vist sig meget problematisk rent ud sagt, for at sige det mildt. De har arbejdet tungt og bureaukratisk, de har oppustet omkostningerne på et tidspunkt, hvor der ikke var sikkerhed for afsætning, de har stredes indbyrdes, der har været mangel på overordnet styring af projektet, og i lange perioder helt frem til 1987 har man automatisk kunnet vælte underskuddet over på DONG, hvilket jo naturligvis ikke har stimuleret et salg. Så der kan med god grund sættes spørgsmålstegn ved hele den regionale opbygning af projektet.

Her står vi så nu med de historiske fejltagelser, hvoraf nogle altså er fejltagelser, som er kommet til os udefra, mens andre bestemt er af politisk karakter, fra da vi gennemførte og vedtog projektet for 10 år siden.

Spørgsmålet er, hvad vi så gør nu. Privatisering duer ikke. Jeg tror heller ikke, noget som helst selskab på de vilkår, der bydes, med den gæld, der skal overtages, og uden en afgiftsfritagelse ville overtage projektet.

Men det er også et spørgsmål om ideologi. Det er et spørgsmål om tro. Vi mener ikke, at tilslutningspligt for private villakunder i dag ville være en god idé. Man kunne diskutere for 10 år siden, da man vedtog projektet, om det ikke var en fornuftigere idé at sikre afsætning af den gas, man var tvunget til at aftage. Men det er ikke aktuelt i øjeblikket.

Man kunne imidlertid efter vores opfattelse godt overveje et lovindgreb over for kulfyrede fjernvarmeværker, som ligger i naturgasområder. Der er mig bekendt omkring 40 fjernvarmeværker, som fyres med kul, og som ligger i områder, der kan naturgasforsynes. Et lovindgreb her ville også rent prismæssigt gavne naturgasprojektet. Sådan et indgreb ville vi godt være med til at overveje.

Efter vores opfattelse skal den gældende prisgarantiordning, der sikrer, at gasprisen ikke overstiger olieprisen, naturligvis fastholdes; ellers afsættes gassen ganske enkelt ikke. Og man kunne eventuelt overveje endnu bedre introduktionsrabatter. Inden for de øvrige kollektive varmforsyningssystemer har man i hvert fald i de første år endnu gunstigere introduktionsrabatter. Men de gældende prisgarantiordninger er vi tilhængere af skal fastholdes.

[Rilshøj]

Så er der selve spørgsmålet om kontrollen med DONG og de regionale selskaber. Man kan i hvert fald fastslå, at kontrollen, som den har fungeret indtil nu, ikke har virket tilstrækkeligt over for selskabernes rent faktiske økonomiske dispositioner, og at ministre siden projektets vedtagelse – og her indfører jeg ikke den nuværende energiminister – altså ikke har besluttet sig for at anvende de beføjelser, som den tidligere lovgivning rent faktisk indeholdt, til at styre selskabernes omkostninger.

Det, vi kunne forestille os, var, at man overvejede at lave en kontrolinstans, der var uafhængig af eneaktionæren, som altså er staten. Det er lidt barokt, at man over for et selskab ikke har en instans, som er udefra kommende og fast kontrollerer selskabets dispositioner i forhold til overordnede samfundsmæssige mål.

Det repræsentantskab, vi har i DONG i dag, er for så vidt uskadeligt, tror jeg, men det virker jo ikke som en kontrolinstans. Det virker overhovedet ikke som en dynamo til forbedring af selskabets økonomi. Jeg tror aldrig, jeg har set nogen som helst avis eller pressen overhovedet dække de indstillinger, der er kommet fra repræsentantskabet. Man kunne overveje en anden konstruktion, en uafhængig konstruktion, til kontrol og rådgivning for gasselskaberne og for DONG's aktivitet.

Vi synes også i SF, at man kan sætte spørgsmålstegn ved nogle dispositioner. For os er det bestemt ikke afgørende, om DONG har et overskud eller et lille underskud i 2005, for alligevel er det et samlet statsregnskab, det drejer sig om. Derfor vil jeg også advare ministeren imod at sminke DONG's regnskab gennem en kunstig forcering af f.eks. en gaseksport til Sverige til meget dårlige priser.

Det er jo velkendt, at man i DONG tror, at man gennem en forceret gaseksport til Sverige måske kan få et regnskab, der ser pænere ud. Det er en meget usikker investering, fordi man jo ikke aner, hvordan de kommende gasaftaler i Skandinavien kommer til at se ud. Men alligevel har man ofret 100, 200, måske 300 mio. kr. på et gaslager i Stenlille med henblik på en gaseksport, som der overhovedet ikke er indgået aftaler om. Den investering kan vise sig at være totalt omsonst og et tab af ganske store dimensioner.

Det er derfor, vi anbefaler, at der bliver oprettet en uafhængig instans, der i hvert fald

kunne vurdere, om de samme penge ikke kunne tjenes ind gennem en kulfortrængning, med sikkerhed for, at visse af de store kraftværker – de mest miljøskadelige – fyres med gas, og at man får fjernvarmeverkerne tilsluttet, så der bliver en større afsætning her.

Vi mener også, at man kunne øge afsætningen ved at øge anvendelsen af decentral kraftvarme baseret på naturgas, forbedre afregningspriserne og sikre en væsentlig højere andel af decentral naturgasbaseret kraftvarme end de 400 MW, der er lagt op til. Mange rapporter har vist, at dette er muligt.

Man kunne også efter vores opfattelse overveje former for passageafgifter for folk, der ikke tilslutter sig kollektive varmesystemer i det hele taget. Der har været forskellige forslag fremme, sådan at man ud over det, at introduktionsrabatterne forbedres, får en økonomisk stimulans til at tilslutte sig nettet. Det er vores indstilling til det.

Vi afviser naturligvis dagsordenen, men vi vil meget gerne gå ind i en debat om, hvordan man kan forbedre koncernens økonomi, samtidig med at man sikrer overordnede samfundsmæssige interesser i projektet og undgår en konflikt mellem selskabets økonomi, som i sidste instans – som det også er nævnt i debatten – er et offentligt regnskab, og sikkerheden for, at gasprojektet ikke udtynder vores reserver bare for at sminke et selskabsøkonomisk regnskab. Det er det afgørende for os.

Det er ikke, fordi vi mener, at den nuværende tilstand er god. Tværtimod kan der jo komme en særdeles alvorlig situation for skatteyderne, i det øjeblik der skal udpantes i de forskellige kommuner. Der ligger en tikkende bombe under dette, og vi har pligt til at tage denne situation særdeles alvorligt, men ikke ud fra det grundvilkår, som er opstillet i Fremskridtspartiets dagsorden.

Svend Erik Hovmand (V):

Det er altid sundt en gang imellem at sætte spørgsmålstegn ved de offentlige udgifter. Derfor skal Fremskridtspartiet heller ikke have utak for at have rejst denne forespørgselsdebat. Noget andet er, om den forudsætning om milliardbesparelser, som er indbygget i forespørgslenes ordlyd, er opfyldt.

Allerførst må vi slå fast, at staten hverken yder direkte tilskud til Dangas eller til de regio-

[Svend Erik Hovmand]

nale selskaber. Derimod betyder den afgiftsfritagelse, som naturgassen ligesom en række andre danske energikilder har, at naturgassen slipper for en omkostning i størrelsesordenen 1,6 mia. kr. på årsbasis.

Hvis naturgasprojektet ikke fik dette indirekte tilskud, ville staten – ud fra en meget simpel betragtning – altså have en merindtægt på 1,6 mia. kr. Tilsvarende kunne man sige, at hvis DSB ikke fik tilskud, ville staten – ud fra lige så simple betragtninger – have en merindtægt, der var næsten dobbelt så stor, og sådan kunne man fortsætte.

Sagen er imidlertid, at ligesom vi har anlagt jernbaner, har vi også anlagt et naturgasnet. Man kan diskutere, om vi burde have gjort det i sin tid, men den diskussion hører fortiden til. Det, man imidlertid ikke kan diskutere, er, at det, det nu drejer sig om, er at få det bedst mulige ud af den investering på henved 20 mia. kr., som naturgasnettet har kostet, og det synes jeg i allerhøjeste grad er en vigtig diskussion.

Allerede i Energiministeriets særlige redegørelse om naturgasprojektet sidste sommer blev det fremhævet, at naturgasselskaberne skulle stramme sig meget an, hvis de skulle leve op til deres egne budgetter, specielt med hensyn til afsætning og omkostningsudvikling. Gennem nogen tid havde det stået klart, at der kunne opstå vanskeligheder. Det var derfor meget vigtigt at få foretaget en rekonstruktion af de enkelte selskaber, sådan at de blev organiseret efter moderne virksomhedsprincipper, så de fik et selvstændigt økonomisk ansvar. Med aftalen af 4. juni 1987 ophørte den hidtidige sammenkædning af økonomien i de enkelte selskaber, og gennemførelsen af den nævnte rekonstruktion var en realitet.

Det var efter Venstres opfattelse et meget væsentligt skridt i retning af at sikre en bedre økonomi for projektet. Herefter er det nemlig det enkelte selskab og de lokale skatteydere, der har ansvar for og indflydelse på de lokale dispositioner.

Ved vurdering af naturgasselskabernes økonomi i disse år må man erindre, at investeringerne først lige er foretaget og rentebyrden derfor meget stor, mens indtægterne først nu for alvor begynder at komme. At der står røde tal nederst i regnskabet, er derfor helt forudsigeligt.

Det afgørende er imidlertid, at selv om vi tager højde for olieprisudvikling, dollarkurs, de

betydelige renteudgifter, den milde vinter osv., er udviklingen alligevel ikke tilfredsstillende. Den er ikke tilfredsstillende, først og fremmest fordi afsætningen har været mindre end beregnet, og fordi omkostningerne er steget mere end forventet. Derfor var det godt, at vi fik gennemført den nye struktur, som pålægger selskaberne et større ansvar.

Der er ingen tvivl om, at hovedopgaven i dag er at koncentrere alle kræfter om selskabernes egentlige opgave, nemlig at sælge gas, og at nedbringe deres omkostninger, sådan at vi får den optimale udnyttelse af de investeringer, som er foretaget i det danske naturgasprojekt. Til at bistå ved løsningen af den opgave har energiministeren nedsat et udvalg, der sammen med selskaberne skal se på mulighederne for at forbedre økonomien. Jeg synes, det er vigtigt at afvente resultatet af dette udvalgs arbejde.

Med hensyn til det specielle afgiftsspørgsmål finder jeg, at det er vigtigt at afvente resultatet fra det særlige afgiftsudvalg, som er nedsat med repræsentanter for Energiministeriet, Økonomiministeriet, Finansministeriet og Skatteministeriet.

Jeg vil dog allerede nu melde, at uanset disse udvalgs arbejde er Venstre klart modstander af tvangsforanstaltninger.

Som jeg nævnte indledningsvis, kan man ud fra en meget simpel betragtning sige, at staten kunne have en merindtægt på 1,6 mia. kr., hvis ikke man gav naturgassen den afgiftsfritagelse, som også gælder andre danske energiformer ud fra miljømæssige og samfundsøkonomiske hensyn, men det er kun ud fra en simpel betragtning. Man må nemlig ikke se bort fra, at naturgasprojektet også bidrager til en meget væsentlig miljøforbedring, som vi desværre ikke kan sætte noget konkret tal på, men som under alle omstændigheder drejer sig om et meget betydeligt beløb hvert eneste år. Hertil kommer en betydelig gevinst for betalingsbalancen. For de samlede olie-gas-aktiviteter vil der i de kommende 5 år blive tale om en nettogevinst på betalingsbalancens løbende poster på ikke mindre end godt 5 mia. kr. om året.

Må jeg afslutningsvis sige, at Venstre ikke kan stemme for den dagsorden, som Fremskridtspartiet har foreslået, men Venstre vil også i fremtiden holde et vågent øje med naturgasprojektet. Vores udgangspunkt er, at der er foretaget betydelige samfundsøkonomiske in-

[Svend Erik Hovmand]

vesteringer i projektet, og at det er afgørende vigtigt, at vi får så meget ud af disse investeringer som overhovedet muligt.

Vi advarer imod at gå for vidt ud fra rent miljømæssige hensyn på naturgasområdet såvel som inden for andre energiområder, sådan som visse energiprofeter appellerer om. Vi er nemlig helt enige i regeringens og Brundtlandrapportens forudsætning om, at de tiltag, der skal foretages også på energipolitikens område, skal ske inden for rammerne af en fortsat økonomisk vækst i det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Det, der bringer mig herop, er hr. Svend Erik Hovmands bemærkninger. Jeg må indledningsvis sige, at jeg ikke kan forstå, at hr. Svend Erik Hovmand med den baggrund, han har, siger, at der ikke bliver givet direkte tilskud. Af den grå 1988-redegørelse til Folketinget om DONG fremgår det på side 29, at der i 1987 blev givet 138 mio. kr. fra staten til Dansk Naturgas, og det fremgår på side 32, at der til Dansk Olie- og Gasproduktion A/S i 1988 blev givet 35 mio. kr., og at der i 1989 vil blive behov for yderligere at tilføre 10 mio. kr. Det er altså ud over det, som ministeren og hr. Svend Erik Hovmand omtalte for lidt siden.

Så var der en ting, der egentlig glædede mig; det var den klare melding fra hr. Svend Erik Hovmand om, at Venstre er imod tvang. Men så vidt jeg erindrer – men hr. Svend Erik Hovmand må korrigere mig, hvis det ikke er korrekt – stemte Venstre for, da man i 1986 mere eller mindre pålagde elværkerne at aftage noget gas, og ude i kommunerne stemmer Venstre-medlemmerne også for, når der f.eks. bliver tinglyst pligt til at aftage naturgas på byggegrunde. Og det er altså det samme parti, Venstre, som hr. Svend Erik Hovmand nu for lidt siden sagde er imod enhver form for tvang.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er også om spørgsmålet om tvang, men ud fra en helt anden synsvinkel end hr. Behnkes. Hr. Svend Erik Hovmand kører sådan et underligt friløb, for skatteyderne, som skal betale et underskud i gasselskaberne, er tvangsindlagt til at betale det underskud over

skatterne. Der er jo ingen frivillighed; dér skal man betale underskuddet.

Mig bekendt går mange Venstre-borgmestre fornuftigvis ind for at bruge tilslutningspligt ude i kommunerne, simpelt hen fordi man skal have en tilslutning over en vis procent, hvis man skal have et kollektivt anlæg til at fungere, uanset om det er naturgas eller ej. Man forklarer borgerne, at det er fornuftigt, at man får tilslutning, men det er altså tvang i den forstand, at man inden for en årrække skal tilslutte sig. En god borgmester gør det jo udmærket, men man benytter altså tvang, fordi det er nødvendigt for at få tilslutning, sådan at projektet kan løbe rundt.

Det samme synes jeg gælder for fjernvarmeselskaberne. Jeg tror, det var i hr. Svend Erik Hovmands ministertid, at han forbød at bruge kul f.eks. i fjernvarmeværkerne. Hvorfor kunne man dog ikke sige, at dér, hvor gassen er, skal man altså bruge gassen? Det gør, at skatteyderne ikke skal tvangsindlægges til at betale så meget til naturgasprojektet. Man skal altså tvangsindlægges til at betale underskuddet, men hvorfor så ikke i stedet bruge gassen?

Og så vil jeg ganske kort spørge hr. Svend Erik Hovmand, om han mener, at man kan lave en energisektor uden at have en form for planlægning, der gør, at man har en lang tidshorisont, der sikrer, at et projekt løber rundt. Er det Venstres opfattelse? Sådan synes jeg altså ikke at Venstre optræder i kommunerne. Man giver gerne indtryk af, at man ikke bruger tvang, men der er også noget, der hedder planlægning af fornuftige, langsigtede dispositioner. Når man har bygget et stort net, skal man selvfølgelig have nogle kunder.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Må jeg til hr. Riishøj om det sidste sige, at selvfølgelig skal man da have en fornuftig økonomisk planlægning. Det var lige præcis det, som aftalen af 4. juni tog sigte på: at man over den tidshorisont, som planlægningsperioden indeholder, skabte et grundlag for en økonomisk planlægning.

Må jeg sige til spørgsmålet om tvang: Det er rigtigt, at vi i dag i varmeplanloven har regler om, at kommunalbestyrelsen har mulighed for inden for afgrænsede områder at pålægge folk at tilslutte sig inden for en periode på op til 9 år.

[Svend Erik Hovmand]

Den bestemmelse har vi haft i mange år. Det, der er det afgørende i den, er, at det er en lokal afgørelse.

Det, som jeg vender mig imod, er yderligere tvangsforanstaltninger vedtaget i Folketinget, centralt dirigerede tvangsforanstaltninger. Vi finder, at det er afgørende vigtigt, at vi sikrer det lokale selvstyre, og at vi ikke herfra gennemfører tvangsforanstaltninger. Jeg ved godt, at der er nogle planøkonomer som hr. Riishøj og andre, der mener, at det hele skal fastlægges på et skrivebord i København, og at folk så bare har at rette sig efter det.

Vi er altså af en anden opfattelse. Vi er tilhængere af det decentrale styre, som engang i fordums tid også var SF's mærkesag, men jeg forstår, at det er meget længe siden, at hr. Riishøj har erindret sig, hvad SF talte så varmt for, da man gik ind for decentralisering i sin tid.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er stadig væk ubegribeligt for mig. Altså: De skatteydere, som skal betale det her underskud, er tvangsindlagt til at betale – det mener Venstre jo også – men lokalt må man altså godt bruge tvang. Jeg tror nu nok, at den enkelte borger også føler det som en tvangsforanstaltning, hvis en kommunalbestyrelse pålægger tilslutning – det ser man da rundt omkring. Men fra Folketingets side skal man altså ikke bruge tvang på områder, som i og for sig ikke vedrører lokale spørgsmål, f.eks. i forhold til de centrale kraftværker eller i forhold til fjernvarmeværker, som altså bruger kul – det mest forurenende – i miljøøjemed, selv om hr. Svend Erik Hovmand i sin ministertid brugte det over for kulfyrede værker, da man satte stop for yderligere udbygning. Det er mig ubegribeligt.

Det er vel også tvang, når staten fra DUC skal afsætte en bestemt mængde naturgas til en vis pris, det er vel tvang, at man er tvangsindlagt til den pris. Men på afsætningssiden må man altså slet ikke bruge nogen planlægningsinstrumenter herindefra, selv om man har gjort det fra hr. Svend Erik Hovmands side igennem tiderne, men på sådan en underlig usammenhængende måde. Det er efter min mening noget sludder, for man har ikke levet op til det.

Jeg tror, at mange borgere – og også mange kommunalbestyrelsesmedlemmer – synes, at det i og for sig, hvor det gælder nogle store, cen-

trale ting, er meget fornuftigt, at vi gør det herinde, men når det gælder den enkelte borger, skal man klare det lokalt i forholdet mellem kommunalbestyrelsen og borgerne.

Det er en fornuftig arbejdsdeling, men man undgår altså ikke en form for planlægning, for ellers tvangsudskrives vi til skatter for at dække et underskud bagefter, og hr. Svend Erik Hovmand er jo indstillet på, at skatter skal man betale.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Den korte bemærknings tid levner mig ikke mulighed for at korrigere alle de ting, som hr. Riishøj nævnte her, men lad mig bare sige, at kulstoppet altså ikke blev indført i min ministertid. Det blev indført, før jeg tiltrådte. Jeg har naturligvis loyalt administreret efter det, som et flertal i Folketingets Energiudvalg ønskede.

Men det, der kalder mig frem i anden omgang, er det grundlæggende princip, som dansk erhvervsliv og nu også naturgasselskaberne kan have stor fordel af, nemlig at man lægger ansvar og indflydelse ud til dem, som det vedrører.

I dansk erhvervsliv har man igennem mange år haft glæde af at lave resultatcentre, hvor hver enkelt virksomhed har ansvar i den store koncern. Nøjagtig det samme skete med naturgasaftalen af 4. juni, hvor de enkelte selskaber fik et lokalt ansvar. Hvis vi går længere ud i den decentraliserede pyramide, ved vi, at den enkelte kommune også har et lokalt ansvar for sin varmeplanlægning. Hvis den er medlem – det er jo op til den enkelte kommune selv, men hvis den har valgt at melde sig ind i et naturgasselskab – hæfter den også for et økonomisk ansvar som sin del af dette naturgasselskab.

Så er det da helt naturligt, og det passer helt ind i systemet, at man siger: O.k., hvis man skal træffe foranstaltninger, skal de træffes lokalt, og så skal afgørelsen træffes lokalt. Det er ikke noget, som hr. Riishøj eller jeg skal sidde herinde ved et skrivebord og bestemme, om man skal have tvang i Harboør eller i Røddekro. Det burde for en SF'er helt oplagt være en lokal beslutning.

Elisabeth Arnold (RV):

Det må skyldes hr. Behnkes unge alder, at

[Elisabeth Arnold]

han ikke kan huske vinteren 1973-74, hvor vi alle sammen frøs og ikke blot skulle betale utrolig meget for vores olie, men ikke engang kunne få den og måtte flytte sammen i et enkelt værelse i hvert hus for at holde varmen. Den vinter lærte vi jo, at det er fuldstændig ligegyldigt, om energiprisen er høj eller den er lav, hvis man ikke kan få nogen energi. Hvis ikke man har forsyningsikkerhed, bryder hele samfundet sammen.

For Det Radikale Venstre har det været afgørende hele tiden, at naturgassen var et vigtigt element i vores forsyningsikkerhed. Jeg vil henvise til borgmester Per Madsens kronik i Politiken den 30. januar 1989, hvor han siger, at naturgasforsyningen er en forsyningsikkerhedsforsikring. Og præmien afspejler naturligvis det niveau, der i øvrigt er for energiprisen ude omkring i verden. Sådan må det være. Hvis energiprisen ude omkring i verden svinger, vil præmien for vores forsyningsikkerhedsforsikring herhjemme også svinge.

Det har jo vist sig siden 1973 – selv om vi har haft først et fald i det samlede energiforbrug og her på det sidste en stigning igen – at stort set alle vesteuropæiske lande systematisk har medbragt deres afhængighed af importeret energi. Vi har besluttet at ilandføre naturgassen og bruge den herhjemme. Den beslutning synes vi i Det Radikale Venstre var rigtig, og den er blevet bekræftet her i dag af talrige nuværende og tidligere energiministre. Den politik har selvfølgelig været fuldstændig rigtig.

Også miljøhensynet er blevet nævnt. Det er rigtigt, at naturgassen er en meget lidt forurenende energikilde, og at der er et meget ringe tab i nettet. Men man skal også huske, at gassen er et fossilt brændsel, og derfor er der en produktion af kultveilde, og vi kan ikke bare læne vort hoved til, at det er en miljørigtig energikilde. Vi kan ikke dermed undgå at foretage de nødvendige energibesparelser. Jeg lagde også mærke til, at hr. Svend Erik Hovmand fra Venstre lagde vægt på, at det ikke er nok bare at tage miljøhensyn; vi skal også nedbringe vort totale energiforbrug. Men der er altså mange gode grunde til at holde fast i naturgasprojektet.

Det har været nævnt af flere af de tidligere ordførere, at der har været foretaget fejlinvesteringer, og at der har været en dårlig økonomi i selskaberne. Og det er sikkert rigtigt, at der har været foretaget fejlinvesteringer, og at ansvaret

har været diffust, men nu ligger det sådan, at kommunerne har en helt klar interesse i at bedre naturgasselskabernes økonomi. Kommunerne har et ansvar, og kommunerne har også en risiko. Regningen skal de jo, som hr. Riishøj har sagt det flere gange, sende til skatteyderne, og den har skatteyderne pligt til at betale.

Derfor er hele diskussionen om tvang jo misforstået – jeg vil ikke bruge så grove udtryk, som hr. Riishøj gjorde; han sagde, at det var noget sludder. Det er jo i virkeligheden den måde, vort samfund er opbygget på, at der er en hårfin balance mellem tvang og frihed eller, sagt på en anden måde, mellem rettigheder og pligter. Vi har også undervisningspligt, alle børn skal undervises, og det er der ikke ret mange der protesterer imod. Hvis kommunen udbygger et kloaknet, skal alle tilslutte sig. Det er der ikke nogen der protesterer imod. Hvis kommunen har et renovationssystem, er det meget, meget svært at slippe for at være med i det. Så vi har altså i vort samfund en fin balance mellem tvang og frihed; ellers kan man ikke få noget til at fungere. Derfor er det udmærket, som det er i øjeblikket, at kommunerne har mulighed for at pålægge tilslutningspligt. Og det gør man selvfølgelig i de kommuner, hvor kommunerne anser det for at være hensigtsmæssigt.

Det har kostet med det naturgasnet, og det gør det fortsat, men Det Radikale Venstre mener, at det var en rigtig investering, ikke mindst på grund af forsyningsikkerheden og af miljøpolitiske grunde. Jeg vil gerne spørge hr. Behnke: Hvad tror hr. Behnke der ville ske, hvis vi fik en ny energikrise og vi ikke havde besluttet at tage naturgassen i land? Jeg tror, vi ville blive skældt ud af skatteyderne og af energiforbrugerne.

Afslutningsvis skal jeg sige, at det Radikale Venstre ikke kan stemme for den foreslåede dagsorden.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Jeg kunne jo forstå af fru Elisabeth Arnolds første bemærkninger, at på grund af min unge alder havde jeg jo ikke haft mulighed for at opleve, hvor koldt det var i 1973 og 1974. Det havde jeg rig mulighed for, og jeg har også helt en klar erindring om, hvordan det var dengang; så der behøver ikke at blive arrangeret en ny energikrise, for at jeg og andre kan få mulighed for at opleve, hvad det vil sige.

[Behnke]

Men læser man historiebøgerne og ser, hvad der rent faktisk skete i 1970'erne, både i 1973 og i 1979, så var det altså et spørgsmål om, at man specielt i OPEC-landene i Mellemøsten ønskede at spille med musklerne, og ikke noget som helst andet. Der var jo ikke tale om, at der virkelig ikke var mere olie og kul osv. Det viser sig jo i dag, at vi har oliereserver, og at vi har meget lave oliepriser.

Derfor er vores svar på dette som på så mange andre ting, at hvis man overlader det til loven om udbud og efterspørgsel at afklare de her ting i stedet for, at man i det danske og andre parlamenter begynder at lave lovgivning, der begrænser loven om udbud og efterspørgsel, ja, så løser tingene sig stille og roligt hen ad vejen. Nogle år må vi betale meget for olien, andre år får vi den billigt, og sådan varierer prisen på olie som på alle andre varer, vi køber.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jamen hr. Behnke har jo fuldstændig ret, det var jo bare nogle saudiarabiske olieministre, som skulle spille med musklerne. Men var det ikke præcis det, der var kernen i energikrisens psykologiske virkning på os danskere, at vi herhjemme i vore dagligstuer med den temperatur, der var i dem, skulle være afhængige af, at en tilfældig saudiarabisk olieminister skulle spille med musklerne? Var det ikke rimeligt, at vi prøvede selv at sørge for vores energiforsyning? Og var det ikke lige præcis det, der skete?

Duetoft (CD):

Jeg er lidt ked af, at denne diskussion er kommet i dag. Jeg ville sådan set gerne have haft den i sammenhæng med den energidebat, vi skal have i næste uge. Jeg synes egentlig, det er lidt vanskeligt at trække naturgasselskaberne og naturgassystemet ud uden at diskutere det i sammenhæng med alle de andre ting i energipolitikken. Vi kommer vel til i næste uge om ikke at tage den samme diskussion igen så i hvert fald at gentage os selv en hel del, og det kunne selvfølgelig have sparet Folketingets tid, hvis vi ikke havde haft denne diskussion i dag.

Men lad os så tage den alligevel. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at konstatere, at der er en verden til forskel på Fremskridtspartiets og CD's verdensbillede, og det er jeg da godt tilfreds med. Man har jo ofte sat spørgsmålstejn

ved, hvad det er for et samfund, Fremskridtspartiet ønsker, og når det er kommet med sine store besparelsesplaner, har man jo af og til diskuteret, om det danske samfund skulle bombes tilbage til stenalderen eller ej.

Men én ting kan man i alt fald konstatere: at hvis det stod til Fremskridtspartiet, skulle der ikke være nogen udvikling i Danmark. Det ville blive et spørgsmål, om det er mere eller mindre rentabelt at gå ind i nogle store projekter, for at Danmark og det danske samfund skulle nyde godt af dem. Det så vi her i salen for en times tid siden, da Fremskridtspartiet jo pludselig ønskede, at Storebæltsbroen enten ikke skulle være blevet til noget eller skulle have været privatiseret. Og vi ved jo også, at Fremskridtspartiet ikke ligefrem elsker hybridnettet. Nu kan vi altså også se, at naturgasnettet i hvert fald ikke skulle være, som det er i dag, og at det offentlige i hvert fald ikke skal blande sig i det.

Når jeg siger, at der er en verden til forskel, så er det, fordi CD har den opfattelse, at der er ting, der er så store og så væsentlige for udviklingen i et samfund som det danske, at det er en offentlig opgave at gå ind i det. For os er Storebæltsbroen ganske klart et eksempel på dette, og det er hybridnettet og senere bredbåndnettet så sandelig også, men det er naturgasnettet altså også. Vores energiforsyning er noget så vitalt, at man ikke kan overlade det til mere eller mindre tilfældige private kræfter at lege med den.

Det er grunden til, at jeg med tilfredshed kan konstatere, at der er flere måder at se samfundet på i dette Ting, og det skal der jo også være. Hr. Behnke og jeg ser i hvert fald ikke hovedlinjerne helt ens på dette område. Jeg synes, det er noget træls at blive ved med at diskutere, om naturgasnettet skulle være, som naturgasnettet er, eller vi skulle have lavet det anderledes for 10 år siden. Det kan da godt være, at vi skulle have lavet det anderledes for 10 år siden, det kan godt være, at vi ikke skulle have gravet Danmark op på kryds og tværs, men det har vi nu altså gjort, og derfor synes jeg, det vigtigste med udgangspunkt i naturgasnettet er, at man nu undlader at lave samme fejl på andre områder i energipolitikken.

Jeg vil benytte lejligheden – og så kan jeg da sige til ministeren, at det vil jeg også gøre om en uge – til at sige: Tøv nu lige en kende med alle de dér alternative energiformer, der skal køres

[Duetoft]

igennem på både den ene og den anden måde, så vi ikke laver noget urentabelt en gang til, fordi vi vil være med på det nyeste nye og gerne vil alt det gode og så måske ikke tænker os godt nok om! Det er måske den lære, vi kan drage af naturgasdebatten, at vi skal tænke os om en gang ekstra.

Jeg vil gerne rose ministeren for, at han både i udvalget og offentligt klart har tilkendegivet, at regeringens politik ikke går ud på en centralt fastsat tilslutningstvung. Det er dejligt, at vi har fået den melding fra ministeren, at der ikke er nogen planer om at tvinge folk til at slutte sig til.

Så er det da rigtigt, som hr. Behnke og andre siger: Jamen hvad så ude i kommunerne? Jamen det er ikke vores problem. Det må vælgerne da klare med kommunalbestyrelsens medlemmer. Hvis man er imod tvangstilslutning til naturgasnettet i en kommune og kommunalbestyrelsen har vedtaget det, smider man da sine kommunalbestyrelsesmedlemmer ud og vælger nogle andre i stedet. Det er ikke noget, Folketinget skal klare, det er noget, vælgerne skal klare.

Derfor kan det da godt være, at naturgasnettet for en gangs skyld bliver et spørgsmål i den kommende kommunale valgkamp, og det vil da være glædeligt, om det bliver det, for så skubber vælgerne ikke bare tingene fra sig og lader Folketinget ordne det hele, men tager det med i deres vurdering af de mennesker, man skal have til at træffe de lokale beslutninger.

Rosen herfra skal klart være, at ministeren har markeret, at der ikke herfra kommer et krav.

Jeg er også tilfreds med, at ministeren har nedsat et hurtigtarbejdende udvalg, der skal diskutere, hvad der er godt og skidt – var jeg lige ved at sige – i systemet. Jeg vil godt nævne nogle enkelte ting, som vel kommer med i udvalgsarbejdet, og som vi må vende tilbage til på det tidspunkt.

Det er vel et spørgsmål, om der har været for mange hovedløse investeringer, om man af prestige Grunde lokalt i de regionale selskaber måske har lagt naturgasnettet ud i områder, hvor det ikke økonomisk kan bære. Ja, måske har man nogle steder prioriteret én enkelt forbruger så højt, at man har satset på den pågældende, og når den enkelte forbruger, f.eks. en virksomhed, så ikke er der længere, har den del af

nettet og de investeringer, der har været dér, været fejlinvesteringer. Man er måske nok gået lidt for hurtigt frem uden at vurdere konsekvenserne.

Jeg synes også, at der i denne sammenhæng er grund til at kritisere kommunerne, og det går jeg ud fra at man også kommer til i udvalget. Det har vel været sådan, at det har været meget let for kommunerne bare at stille garantier for de her investeringer uden at lægge penge på bordet. Det er vel sådan med os alle sammen, at hvis vi kan klare noget med en veksler, tænker vi knap så meget over det, som når vi skal have kontante penge op af lommen. Så skal vi pludselig til at prioritere mellem en børneinstitution eller en skole, eller hvad det nu måtte være, i forhold til en eller anden investering. Hvis man skulle have lagt nogle penge på bordet, kunne det godt være, det var gået anderledes.

Altså: En større økonomisk bevidsthed og tvang til en større økonomisk bevidsthed i kommunerne tror jeg betyder meget.

Det er muligt, jeg er fejlorienteret, men som jeg har hørt om problemerne, når jeg har været rundt og kigge lidt hist og her, undrer det mig lidt, at de steder man åbenbart har de største problemer, er i de vestlige dele af Danmark, og det er specielt de kommuner, der er styret af borgerlige politikere. Det kan undre, at det er de borgerlige kommunalpolitikere, der åbenbart har lettest ved bare at give en blankocheck til de regionale selskaber, mens andre holder lidt igen, men det har vi set så mange steder. Det er jo ikke altid, at det at være borgerlig i Folketinget hører helt sammen med det at være borgerlig i kommunerne.

Efter min opfattelse bør man koncentrere sig mere om at sælge gassen. Jeg tror, man har en ganske klar opgave i at forklare folk, at sådan noget ikke springer i luften særlig let, altså nogle psykologiske faktorer, et salgsarbejde, der kan få flere med. Jeg tror faktisk, at der mange steder er en frygt for gas. Der har selskaberne naturligvis en barriere, de skal over, før de får nogle flere kunder, og den kunne de jo så koncentrere sig om i stedet for at koncentrere sig om så meget andet.

Jeg er ikke uenig i, at der er nogle selskaber, der er ved at have udbygget systemet så meget, at de begynder at kigge sig rundt efter andre arbejdsområder. Det kan være systemeksport, det kan være andre af den slags ting. Det skal

[Duetoft]

jeg ikke kritisere; jeg synes, det er fint; navnlig hvis de pågældende selskaber viser sig i stand til at optræde som murbrækkere for det private erhvervsliv, sådan at de ved at gå i spidsen måske kan trække andre virksomheder med. Men det må ikke blive det primære. Det primære må være at få vores eget system til at fungere og få det kvantum gas solgt, man har planlagt. Så må det andet være en sidegevinst, som jeg da håber vil gå godt.

Den mere generelle diskussion om energipolitikken skal jeg som sagt vende tilbage til om en uges tid. I forbindelse med det her udvalgsarbejde havde det selvfølgelig været rart, hvis der havde været noget om det på bordet til den diskussion, men det får vi jo så senere.

Jeg vil gerne advare imod, at dansk energipolitik og diskussionen om naturgasnettet bliver et eller andet ideologisk felttog, hvor man, hvis man kan lide privatisering, gør det på én måde, og hvis man ikke kan lide privatisering, gør det på en anden måde. Jeg mener, at man i stedet skal bruge den sunde fornuft.

Men den sunde fornuft drejer det sig altså også om, når vi diskuterer miljø – det er blevet nævnt et par gange i dag – naturgassens relation til det forbedrede miljø. Vi må vel lige kigge på, om det nu også er rigtigt, om den nyeste teknik bl.a. på kulområdet ikke gør, at man har et miljøsammenligningsgrundlag, der er meget mere lige, end man har troet før. Altså igen: Lad være med at løbe med på nogle hovedkulds vurderinger og nogle hovedkulds analyser. Vi er nødt til at sætte det ind i en større sammenhæng.

Som det vistnok er fremgået af det, jeg har sagt, vil vi gerne diskutere naturgas igen på torsdag, men vi vil ikke gøre det med den overbevisning, at vi har stemt for Fremskridtspartiets dagsorden i dag. Derfor stemmer vi imod den.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg vil godt starte med en bemærkning til hr. Duetoft.

Jeg hører til dem, der rent personligt er bange for gas, og jeg vil meget nødig have den ind i mit hus. Jeg tror, der er mange med mig – om det mest er kvinder, ved jeg ikke – der har det på nøjagtig samme måde. Så det kan godt være, vi skal have et lille kursus i psykologi om, at det slet ikke er så farligt. Men det er nok ikke så lettil.

For at forstå debatten om naturgassen er det nødvendigt, som det er sagt af næsten alle ordførere, at gå tilbage for at opleve den situation, vi var i, hvor den energi, vi alle betragtede som en selvfølge – der var varme, og der var lys, og det hele var, som det skulle være – pludselig ikke var der.

Et andet hovedelement er, at de ressourcer, Danmark har, naturligvis skal udnyttes af hensyn til betalingsbalancen og af hensyn til mange andre ting, miljø, og hvad der ellers måtte være. Derfor er det klart, at der var et stort flertal for, at man skulle bruge naturgassen.

Vi havde forskellig opfattelse af, hvordan den skulle bruges. Jeg hører til dem, der mente, at rørene ikke skulle graves ned overalt i Danmark. Det burde indrettes mere centralt og derefter sendes ud via nettet. Danmark er gravet op, og det er placeret nu. Så er gassen der altså, og så skal den bruges.

Jeg mener, at hvis man i kommunalbestyrelserne tvinger folk til at bruge naturgas, så må de vide det i forvejen, så de kan lade være med at købe den byggegrund eller flytte til en anden kommune, hvis de ikke kan lide gassen. Sådan må det være. Det eneste, man ikke må komme ud for, er, at man pludselig får at vide efter at have boet i et hus i mange år: Nu skal du skifte over til noget andet! Det er urimeligt. Men ved man i forvejen, at det er sådan, kan man indrette sig på det.

En anden ting vedrørende naturgas, der er vigtig, er, at man ikke bare siger: Nu har vi fået disse selskaber, og de fungerer sikkert godt. Staten og kommunerne er jo garanter for det.

Jeg tror nok, at man vågnede op for nogle år siden, da man så, at det ikke var en selvfølge, at alt gik, som det skulle, men at det er nødvendigt at have kontrol, at det er nødvendigt at sørge for, at man ikke bare kører derudad, men forstår salgsmæssigt og på andre måder at styre det, som det nu engang var meningen. Men det har man jo også taget op.

En anden ting er, at naturgassen og de høje energifgifter hang nøje sammen. Man prøvede nok at skjule det dengang og sagde, at de ikke gjorde det, men det er klart. For at gassen skulle være rentabel, måtte man pålægge nogle energifgifter.

Hvor højt dette niveau skal være, kan vi debattere videre på torsdag. Kristeligt Folkeparti mener, at der kan være grund til at se på, om det

[Inger Stilling Pedersen]

niveau, vi har for energif afgifter, er rigtigt. Jeg personlig mener, at den højde, de har i dag, og den måde, vi gør det på, er familiefjendsk, for jo større familien er, jo større energiforbrug vil man uvægerlig have.

Vi ved, at vi skal spare på ressourcerne, og at vi skal udnytte det, der forurenere mindst, er også rigtigt. Men vi må også huske på, at vort samfund skal fungere, at vi skal have varme i stuerne. F.eks. er det sådan, at jo ældre man bliver, jo mere varme skal man have. Der er også noget med, at man kan spare så meget på lyset, at man falder og kommer til skade. Der er altså nogle grøfter på begge sider. Det gælder om at finde balancen og se på: Hvor ligger det rigtige niveau?

Jeg tror, at man absolut altid vil spare på ting, der koster penge, næsten uanset hvor meget de koster. Energi prisen skal være utrolig lav, hvis man bare skal lade stå til.

Vi hørte noget om benzinpriser og andet, vi kan vende tilbage til næste gang. Jamen vi kan da godt sætte dem op, men vi må se på priserne i de omgivende lande, ikke mindst Vesttyskland. Det giver enormt store problemer, i hvert fald i Jylland, når det kan betale sig at køre fra Århus og Randers til Tyskland for at tanke op. Ja, man har faktisk turen gratis. Det giver på den anden side valutaudgifter, og for betalingsbalancen har det også nogle konsekvenser.

Alt i alt kan man sige, at disse ting hænger meget nøje sammen. Kristeligt Folkeparti mener, det er vigtigt, det vil jeg gerne understrege, at vi bruger vores ressourcer, og at vi bruger dem rigtigt, at vi finder ud af en fornuftig energipolitik.

Vi kan ikke stemme for Fremskridtspartiets dagsorden. Man kan ikke med et snuptag fjerne det hele og så tro, at alt fungerer.

Vi ser frem til den drøftelse, vi skal have om energiministerens redegørelse, hvor vi forhåbentlig kan få en lidt mere dybtgående debat om tingene.

Energiministeren (Bilgrav-Nielsen):

I tilslutning til, hvad den sidste ordfører, fru Inger Stilling Pedersen, sagde om næste uges debat om energipolitikken, vil jeg gerne sige, at jeg håber og tror, at ordførerne og folketingsmedlemmerne før denne debat har haft tid til at studere den omdelte energiredegørelse, især det omdelte statusnotat på det energipolitiske

område. Det synes jeg meget klart beskriver, hvad det er for en forsyningssituation, vi er i. Vi er i en gunstig forsyningssituation, især fordi vi har udviklet produktionen af dansk olie og gas i det omfang, vi har.

Jeg synes ikke, at en debat, der kan lyde lidt pessimistisk i henseende til naturgassens andel af vores energiforsyning, skal være uden den betragtning, at hvis ikke vi havde foretaget det, vi har foretaget os siden 1970'erne med at øge selvforsyningsgraden, så ville vi beskæftigelsesmæssigt, men især valutamæssigt have haft en ringere situation, end vi har nu. Det er en stor fordel for Danmark, uanset at vi i øjeblikket er inde i en situation med lavere oliepriser end dengang, at vi har fået oparbejdet den forsyningssikkerhed, der nu er tale om. Om få år er vi formentlig helt selvforsynende med både olie og gas. Det er en enorm fordel.

Så vil jeg godt føje til, at den form for sikkerhed koster noget, som andre former for sikkerhed koster noget. Forsyningssikkerhed er ikke noget, man oparbejder gratis – og da slet ikke, når man som vi i Danmark fra 1972, hvor vi importerede 90 pct. af vores oliefor syning, og frem til nu har gjort os næsten uafhængige af denne import eller er på vej til at gøre os selvforsynende i hvert fald. Det har kostet noget. Det har kostet nogle investeringer, som ikke er betalt tilbage endnu, men det bliver de naturligvis. Det tyder alt på, og der er jo, som mange har sagt, heller ingen vej tilbage. Det er meget godt en gang imellem at kigge bagud og sige: Gjorde vi rigtigt, eller gjorde vi forkert?

Man har ikke gjort forkert i at beslutte sig for at indføre naturgassen i Danmark. Det må stå fast. Men det kan godt være, at der undervejs har været gjort for lidt for at fremme rentabiliteten i den måde, vi har søgt at afsætte naturgassen på.

Jeg er enig med dem, der har sagt, at den struktur, der nu er skabt, hvor ansvaret er meget klart synliggjort i henseende til, hvem der har forpligtelsen over for de regionale selskaber, skal fastholdes. Det, man kan diskutere nu, er, hvilke muligheder vi har for at forstærke den kommunale forståelse for denne forpligtelse, at erkende denne forpligtelse. Det tror jeg nok er en vigtig sag. Jeg tror, man ude i kommunerne bør se på virksomheden det regionale naturgas-selskab, præcis som man betragter andre kommunale aktiviteter, men aktiviteter, som man

[Energiministeren]

nok synes man har lidt tættere på sig. De regionale selskaber er et lige så væsentligt kommunalt anliggende i dag som alle øvrige kommunale aktiviteter.

Debatten har været præget af meget stor enighed om at afvise det standpunkt, som er Fremskridtspartiets, og det er jeg glad for. Der har været nuancer vedrørende afgiftspolitikken. Jeg minder om, at vi faktisk har et embedsmandsudvalg i gang med at vurdere energiafgiftspolitikken, altså relationerne mellem de enkelte afgiftsbelagte energiområder. Det er muligt, at vi skal foretage justeringer her. Jeg kan, uden at tage stilling til, hvad justeringerne i givet fald skal gå ud på, nævne, at vi har en betydelig lavere afgift på kul end på olie.

Især hr. Riishøj havde nogle konstruktive betragtninger om, hvilke overvejelser man kan gå ind i for at forbedre gasafsætningsmuligheden. Hr. Riishøj advarede meget imod at sælge gas til en for lav pris til Sverige for at pynte på DONG's økonomi. Jeg vil gerne slå fast, at jeg ikke sælger gas. Det er ikke min opgave, det er DONG's opgave. DONG er statens selskab, og det er DONG's opgave at købe og sælge gas og gøre det på kommercielle vilkår. Det er mit indtryk, at det lever man fuldt ud op til.

Jeg er enig i det grundlæggende synspunkt, mange har, at vi bør øge afsætningen af naturgas. Vores ressourcesituation på dette felt er sådan, at det har vi et godt grundlag for at gøre. De miljømæssige hensyn og andre hensyn, også etableringsomkostningerne, når man taler om kul kontra gas f.eks., er klart, som det ser ud i dag, til fordel for gasinvesteringerne, og jeg tror, at det stærkere og stærkere vil slå igennem, sådan at vi får en klar forøgelse af anvendelsen af naturgas i Danmark. Det ligger også klart i vores energiredegørelse, statusnotatet, at det er regeringens ønske, at den udvikling skal fortsætte.

Jeg vil som andre i øvrigt henvise til, at vi i næste uge får en mere samlende energipolitisk debat, der tager sammenhængen i energisystemet op.

Sluttelig vil jeg give en kort kommentar til den dagsorden, som alle med undtagelse af Fremskridtspartiet har afvist, og som regeringen selvfølgelig også afviser.

Har man nu egentlig tænkt over, hvad det er, man beder om at få vedtaget? Det ser ud, som om det er en dagsorden, der er skrevet i sikker-

hed om, at den ikke kan vedtages, for det kan da næppe være Fremskridtspartiets ønske nu at lægge afgift på naturgas med de følger, det vil få, der allerede er nævnt, for de regionale selskaber og for statskassen. Virkningen er, at gas-salget omgående stopper. Der er en masse mennesker og fjernvarmeværker og andre virksomheder, der i dag har naturgassen til en pris, der svarer til den pris, de skulle give for olien.

Oveni foreslår Fremskridtspartiet nu, at der skal lægges en afgift – sådan må jeg læse det, når der står »samt stoppe de særfordele, naturgasprojektet opnår«. Det er en særfordel for naturgasprojektet, at der ikke er afgift på, og det skal stoppes.

Det kan kun forstås sådan, at Fremskridtspartiet nu vil lægge en afgift på.

Jeg tror, der er en del, der har modtaget naturgassen, der bliver lidt skuffet over Fremskridtspartiet, men selvfølgelig har de den sikkerhed, at dette dagsordensforslag ikke bliver vedtaget.

Behnke (FP):

Jeg vil godt starte med hr. Duetofts bemærkning om, at debatten i dag passende kunne være kommet i sammenhæng med den generelle energidebat, der skal være om præcis en uge. Det er sådan, at det ikke er Fremskridtspartiet, der sammensætter dagsordenen for møderne her i salen. Vi har derfor ingen indflydelse haft på, i hvilken rækkefølge man ønsker at behandle de enkelte sager.

Der er nogle ting, vi ikke har snakket om i første omgang, og jeg vil gerne trække et par af dem frem.

Ved vedtagelsen af naturgasprojektet og i debatten de sidste 10 år har naturgassens miljøvenlighed været anvendt som et hovedargument for forbruget af netop det her brændsel. Og så sent som i dag har ministeren brugt det argument. Den eneste, der satte spørgsmålstegn ved det argument, var hr. Duetoft, og det forstår jeg godt at hr. Duetoft gjorde, for det stod at læse i Jyllands-Posten fra den 16. september 1988, at afbrændingen af naturgas i Danmark giver en emission af kvælstofdioxid svarende til 30 pct. af, hvad den samlede danske bilpark formår. Og det er altså kvælstofdioxiden, som tilskrives den sure regn og den angivelige skovdød som følge deraf.

[Behnke]

Ejner Sørensen fra Miljøstyrelsen udtaler i den artikel, at man burde gøre som i Vesttyskland. Der har man lavet regler om begrænsning af udslip fra naturgasafbrændingen. Ejner Sørensen anslår, at de miljøinvesteringer, der skal foretages i form af en art katalysator ved naturgasafbrænding på nye anlæg, vil løbe op i 200 mio. kr. Men hvis man venter med det og prøver at se tiden an, ja, så kan det blive op til 50 pct. dyrere.

Det, der undrer os, er, at de selv samme partier, som her i Folketinget altid er parat til at indføre regler om rensning af kraftværkernes røg, når der afbrændes olie og kul, er tilhængere af naturgassen, men uden samme grad af miljøkrav. Nok er moral godt, men dobbeltmoral er altså ikke dobbelt så godt.

Et andet problem, som heller ikke har den store interesse hos naturgastilhængerne, er sikkerheden ved naturgassen. Både hr. Duetoft og fru Inger Stilling Pedersen nævnte i deres indlæg spørgsmålet om befolkningens tiltro til naturgas som brændstof.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg synes, det er uforståeligt, at medlemmerne ikke kan forstå, at når de kommer ind i salen, skal de forholde sig tavse.

Behnke (FP):

Da vi diskuterede a-kraft for år tilbage, forlangte man mere end 100 pct. garanti mod uheld. Alt tænkeligt blev nævnt som uheldsmulighed. Men når det gælder naturgassen, er man mindre restriktiv både i ønsker og i handling.

Vi har desværre allerede haft de første ubehagelige uheld. Det mest omtalte var nok i juni 1987, hvor HNG havde et uheld i Karlslunde. Statens Brandinspektion udtalte sig bagefter meget kritisk om den kendsgerning, at gasselskabernes beredskab var alt for dårligt. Det tog simpelt hen for lang tid, inden DONG's teknikere nåede frem, og alt imens sivede gassen ud til omgivelserne

Vi er altså meget lidt trygge ved, at man slet ikke interesserer sig for sikkerheden ved vores naturgasnet, der slet ikke er blevet udsat for samme dommedagsprædikanter, som a-kraften blev i sin tid. Jeg kan godt forstå, at både hr. Duetoft og fru Inger Stilling Pedersen nævner det, for det er bestemt noget, der interesserer befolkningen.

Så vil jeg beskæftige mig lidt med salget af gas til udlandet.

Af ministerens redegørelse fremgår, at man har store forhåbninger til eksporten af gas til udlandet, men ser vi på virkelighedens verden, ser vi, at man ikke formår at få kontrakterne sat i værk. Senest var det kontrakten med Sverige, som – jf. Jyllands-Posten den 25. januar 1989 – simpelt hen glippede. Og selv om vi påstår som nation, at vi er konkurrencedygtige, og DONG påstår, at de sagtens kan levere gas til samme priser som f.eks. nordmændene, påstås det både fra svensk og fra norsk side, at det bl.a. er transportafgiften på gassen, der gør, at vi ikke er leveringsdygtige til samme priser som f.eks. nordmændene.

Jeg vil derfor gerne have, at ministeren her i dag meddeler, hvorledes tabet af Sverigesaftalen påvirker den budgetterede eksportfordeling, som findes på side 19 i bogen, der hedder »Energi, tal og figurer om DONG«. Der er på den side en opgørelse, der viser, at man regner med, at 18 pct. af vores naturgas skal sælges til svenskerne. Spørgsmålet er i al sin enkelhed: Er det tal realistisk, efter at man den 25. januar altså kunne læse, at aftalen med svenskerne ikke blev til noget?

Dernæst et par bemærkninger til ministerens antydninger af, at Fremskridtspartiet nok ikke forventer at få dagsordenen vedtaget.

Jeg kan kun gentage mig selv fra allerførste runde, nemlig at Fremskridtspartiets politik på naturgasområdet har været fuldstændig uændret siden 1979. Det er de samme ting, vi mener i dag, som vi gjorde dengang, og vi har i alle 10 år haft et ønske om at få den politik vedtaget. Så det er ikke nogen tom dagsorden, vi har foreslået her i dag.

Endelig kan det undre mig lidt, at ministeren er så begejstret for, at vi i det hele taget skal have det her styrede naturgasnet. Ministeren citerer fra dagsordenen og siger, at Fremskridtspartiet jo nok er ude på, at der skal lægges nye skatter og afgifter på naturgassen. De særfordele, vi vil have fjernet, er dem, selskaberne har, hvorimod kunderne skal præsenteres for naturgassen på et frit marked, hvor den er i fri konkurrence med gas, kul og andre energiformer. Et frit marked er betingelsen for al vækst. Den erkendelse er man selv i de østeuropæiske lande kommet til de senere år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motivet dagsorden nr. D 22 af Behnke (FP) (se foran) forkastedes, idet 14 (FP) stemte for, 92 (S, KF, SF, V, RV, CD og KRF) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.58

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 51:

Forslag til folketingsbeslutning om fordeling af almennyttigt byggeri i de enkelte kommuner.
Af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.
(Fremsat 24/1 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Boligministeren (Agnete Laustsen):

Dette beslutningsforslag er identisk med et B 54, som SF tidligere har fremsat, senest den 27. november 1987. SF vil – for at forhindre, at nogle kommuner satser på en for ensidig sammensætning af kommunens boligmasse – pålægge de enkelte kommuner at opføre et vist antal almennyttige boliger, således at kommunerne opfylder nogle fastsatte mindstegrænser for antallet af almennyttige boliger i forhold til den samlede boligmasse i kommunen.

Som udgangspunkt er jeg enig med forslagsstillerne i, at der bør tilstræbes en alsidig sammensætning af boligmassen i de enkelte kommuner. Et varieret udbud af boliger er således nødvendigt, hvis alle grupper skal have mulighed for at få tilfredsstillet deres boligbehov. Men som den tidligere boligminister også bemærkede under førstebehandlingen af B 54,

forudsætter en alsidig sammensætning af boligmassen bl.a., at der ud over et vist antal udlejningsboliger skal være et rimeligt udbud af ejerboliger og af private andelsboliger i kommunerne.

Fastlæggelsen af boligmassens sammensætning på de enkelte typer byggeri vil altid variere fra kommune til kommune og bør altid ske ud fra en konkret vurdering af boligbehovet. En sådan vurdering bør derfor foretages af den enkelte kommune, som kender de lokale forhold, herunder behovet for boliger til unge, ældre, børnefamilier osv. SF's forslag kan således virke som en hæmsko for kommunerne, når det gælder en hensigtsmæssig planlægning af udviklingen inden for boligbyggeriet, og jeg vil i denne forbindelse ikke undlade at understrege, at forslaget er et klart indgreb mod det kommunale selvstyre.

Jeg mener også, det er værd at fremhæve, at der i de senere år faktisk er sket en betydelig spredning i det almennyttige byggeri i forhold til tidligere. Tendensen til, at det almennyttige byggeri blev koncentreret i bestemte kommuner, er således ved at blive udvisket. Hertil kommer også det meget store antal ældreboliger, der bygges i disse år. De bygges overalt i landet og er dermed med til at sikre en større spredning af det støttede byggeri.

Der er mange boligsøgende, der kun har mulighed for at flytte ind i en lejebolig, men en lejebolig behøver ikke nødvendigvis at være almennyttig. Også den private udlejningssektor løser en væsentlig del af de boligsociale opgaver, og det er derfor positivt, at vi her i Tinget for kun et par måneder siden vedtog en lovgivning, der giver mulighed for, at der igen kommer gang i det private udlejningsbyggeri. I de kommuner, hvor disse nye private udlejningsboliger opføres, vil der naturligvis være et tilsvarende mindre behov for almennyttige boliger.

Alt i alt mener jeg ikke, at vi kan løse de problemer, der måtte være på boligområdet, på en tilfredsstillende måde ved at gennemføre tvangsmæssige, firkantede foranstaltninger over for kommunerne, sådan som det er foreslået af SF. En tvungen fordeling af støttet byggeri vil ikke give os nogen sikkerhed for, at boligudbudet modsvarer efterspørgslen fra befolkningen i den enkelte kommune.